

Cseszkó József 1947-ben elmondta a sajtónak, hogy mi történt öccsével Dr. Cseszkó Gyulával

A Reggel 1947. október 27.

A Holland Indiában kegyetlenül meggyilkolt magyar orvos testvérébátyja elmondja A Reggelnek mi történt az öccsével és családjával?

A Reggel múlt vasárnapi számában megírtuk Cseszkó Gyula (János) dr. hódmezővásárhelyi orvos és családjának tragédiáját a Csendes-óceán szigetein. E híradásunk nyomán jelent meg szerkesztőségünkben Cserjés (Cseszkó) József százados, aki július 20-án érkezett haza lettországi fogságából. A százados elment de, hogy öccse a Sangir-szigetcsoportban, Tarokna szigetén végzett orvosi munkát a holland protestáns orvosi misszió, megbízásából. Feleségével, Hadady „Annával” (Emma) együtt azért mentek a messze Holland-Indiába, mért érdekelte őket a munka és a helyzetük itthon a 30-as években vigasztalan napjaiban, mikor a diplomások tömegesen éltek nyomorban — tarthatatlan volt.

1940-ben érkezett az utolsó levél Cseszkó dr.-tól,

Többé nem adott hírt magáról. Néhány napja pedig megjött Hódmezővásárhelyre az utrecht-i református lelkészt hivatal szomorú levele, amelyben beszámolnak az öreg édesapának és a családnak a magyar orvosházaspár szomorú végéről és Holland-Indiában születelt gyermekeik sorsáról. A magyar orvost 1944 májusában fogták el a japánok, mert azzal vádolták, hogy kapcsolatot tart a szövetségesekkel. Elszállították Mando szigetére. Idáig szabad volt, holott a hollandokat és mindazokat, akik nem bennszülöttek, már 1842-ben internálták. Öt azért hagyták szabadon, hogy orvosi szolgálatát ellássa. Feleségét, aki már akkor semmit sem tudott az ura sorsáról, 1944 augusztus 7-én fogták el

Három hónapig éhezették és kínozták, de semmiféle terhelő adatot nem találtak ellene. Novemberben a vele együtt fogvatartott bennszülött fejedelmekkel együtt lefejezték.

A 33 éves asszony hősiességéről a legendák hangján szól az utrecht-i híradás. A testét-
véresre szaggatták a korbácsok, körmönfont keleti, kínzásoknak vetették alá, éhezették,
szomjazták és az irgalmaién japánok is megcsodálták türelmét.

„Tiszteletből” választották számára a lefejezés halálnemét.

Szeretett volna elbúcsúzni férjétől és gyermekeitől, ám ezt megtagadták tőle. Cseszkó dr. sorsáról azt a hírt kapják, hogy bombatámadás alkalmával kapott comb sérülést, 1944 őszén és elvérzett. Egy misszionárius lelkész még látta a magyar orvost 1944 nyarán, mikor többszázad magával hajtották a japán örök, de már olyan állapotban volt, hogy alig lehetett ráismerni. A gyermekek, akiknek megmentéséről, hollandiai híradás alapján számolt be A Reggel, fantasztikus kalandok után jutottak el az ausztráliai Sydneybe. Az a kis cselédlány, aki megmentett őket, pogány hercegi család sarja. Annyira szerette a magyar orvost és gyermekeit, hogy fizetést sem fogadott el tőlük: ingyen dajkálta, nevelte a gyermekeket, majd élete kockáztatásával mentette meg, kis lélekvesztőn vitte át őket egyik Szigetről a másikra. Japán katonák százai keresték a gyermekeket, **mert az orvos családját teljesen ki akarták írtani**, de a bennszülöttek, akik rajongásig szerették Cseszkókat, mindig hírt adtak a japánok közeledéséről és a cselédlány egy szigettel tovább vitte őket Sydneyből 1946 elején érkeztek Utrechtbe, ahol egy lelkészcsaládnál találtak otthont nevelési költségeiket pedig nagykorúságukig a holland állam vállalja. A nagyszülők vágya az, hogy eziskolaév befejezése után legalább egy hónapra hazahozhassák a kétgyermeket, akik még nem is látták a magyar földet.¹

¹ A Reggel 20. évf. (1947. október 27.) 43. sz. 5.
https://adt.arcanum.com/hu/view/AReggel_1947/?query=A%20HnIais%C3%A1-lisdt%C3%A1baa%20kegyetlen%C3%BCI%20meggyilkolt&pg=342&layout=s